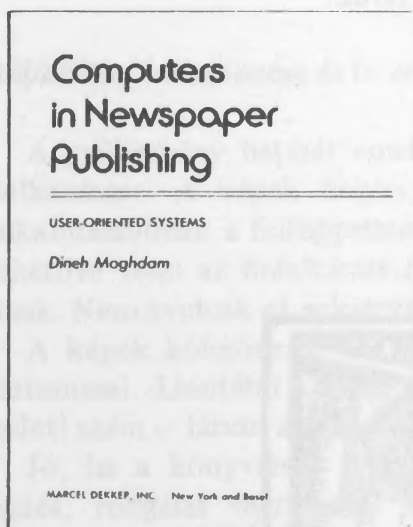

SZÁMITÓGÉPEK AZ ÚJSÁGKIADÁSBAN Felhasználó-orientált rendszerek

MOGH DAM, Dineh: Computers in newspaper publishing. User-oriented systems. New York – Basel, Dekker. 1978. X, 207 p.

A számítógépes információátadás és szövegmanipuláció gondolata az újságkiadásban először az 1960-as években vetődött fel, s úgy tűnt, hogy ezen a területen alkalmazásának sok akadálya van. Az időosztásos üzemmódban működő számítógépes rendszerek bevezetése ezeket az akadályokat kiküszöbölte, s noha nagyobb követelményeket támasztott mind a számítógépekkel, mind a software-ekkel szemben, 1971–76 között egyre több optikai karakterleolvasót (CR) és video-display-terminált (VDT) állítottak be a szerkesztőségekbe.

Az újságszerkesztés és a számítógépes feldolgozás összekapcsolódása arra az időre esett, mikor a számítógépes technológia is komoly fejlődésnek indult, amikor megjelentek az ún. kisszámítógépek, melyek speciális célra készült feldolgozó-egységekkel rendelkeznek. VDT-vel felszerelt miniszámítógépek képesek például kis mennyiségű adatot azonos időben kezelni. Ez a hardware megoldás lehetővé teszi, hogy a riporter vagy a szerkesztő valamely szöveget felvigyen, és azzal éppen úgy manipuláljon, mintha on line kapcsolatban lenne a nagyszámítógép processzorával. Ez a típusú ember–számítógép kapcsolat nem követeli már meg az ember és a gép közvetlen fizikai közelségét, ugyanakkor az interaktív terminálok lehetőségeit biztosítja miniszámítógéppel. Emellett egyre inkább tért hódít a számítógépes hálózatok kialakításának gondolata: az egyedül használt gép gyakorlatát a nagy rendszerek közös használata váltja fel. Ezekben a nagy rendszerekben a számítógép képezi az információfeldolgozás és -tárolás központi magját, így kialakulhat az integrált rendszerek használata az újságkiadás területén is.

Az input egységként használatos VDT és OCR mellett különböző file-manipulációs megoldásokat, szövegszerkesztési programokat dolgoztak ki. Ugyancsak megoldódott a hirdetések osztályozása, illetve csoportosítása számítógéppel, valamint a különböző betűtípusok alkalmazása (valamely számítógépes rendszerben ha a szöveget egy VDT-n összeállították, akkor már közvetlenül áttehető egy fotó-betűszedő gépre).

A számítógépes információtárolás és visszakeresés felmenti az újságszerkesztést a nagymennyiségű papírtárolástól, sőt megoldja a rövidebb-hosszabb időre történő tárolás problémáit, és a tárolt adatok gyors visszakeresését is lehetővé teszi. A visszakeresésre kidolgozták az INCIR rendszert (Automated News Clipping, Indexing and Retrieval System), mely a számítógépes indexelő rendszer és a számítógépes mikrofilmlap visszakereső berendezést kapcsolta össze. Ez a rendszer, mely mikrofilmlapon tárolja valamely cikk teljes szövegét, lehetővé teszi annak gyors visszakeresését oly módon, hogy a tárolási és visszakeresési költségek minimálisak.

Forradalmi lépés volt a hírközlésben és az újságkiadásban a hírközlő műbolygók igénybevétele, segítségükkel a szerkesztőségektől távol eső felhasználókhöz – vagy távoli nyomdákhoz – juttathatják el az újságok fotó-kompozíciós képét. Erre 1967-ben hajtották végre az első sikeres kísérletet, majd 1974-ben tökéletesített megoldását 1975-től rendszeres szolgáltatásként használják.

Bizonyos mértékben gépesíteni lehetett a postázást is: az újságok automatikus címkézését, a csomagok automatikus szortírozását és a megfelelő szállítóautóba történő betöltését, valamint a számlázást is.

Megoldandó feladat a szabványosítás és a gépi oldalszámozásra alkalmas rendszer kidolgozása (már folyamatban van).

A könyv az újságszerkesztésben alkalmazott hardware és software megoldásokat ismerteti. Az egyes fejezetek végén külön rovat tárja fel a különböző részkérdésekkel foglalkozó szakirodalmat. A könyv mellékletei részletesen foglalkoznak a következő kérdésekkel: az időmegosztásos üzemmód lényege, rendszere; az optikai karakterleolvasó lényege, működése; a mikrohullámú hírközlés jelentősége és működése. Az újságírás számára számítógépes rendszereket, kidolgozó vállalatok felsorolása zárja a kiadványt.

DIENES Gedeonné